

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

826

Vragen van het lid **Eijsink** (PvdA) aan de ministers van Defensie en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over *de maatregelen van de Amerikaanse luchtmacht vanwege de vertraging in de aflevering van de JSF* (ingezonden 15 november 2011).

Antwoord van minister **Hillen** (Defensie), mede namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ontvangen 1 december 2011). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2011–2012, nr. 757.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «USAF To Extend F-16s To Cover F-35 Delays»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 10 en 11

Wanneer bent u door de VS geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen in het F-35A project?

Op welke wijze laat u zich informeren over de berichtgeving en ontwikkelingen in het buitenland met betrekking tot het F-35A project?

Op welke wijze betreft u de berichtgeving en ontwikkelingen in het buitenland bij de vervanging van de F-16?

Antwoord 2, 10 en 11

Defensie ontvangt via de Nederlandse vertegenwoordiging in het *JSF Program Office* (JPO) met regelmaat informatie over de voortgang van het F-35 programma en over de stand van zaken bij de partnerlanden. Daarnaast zijn er contacten tussen partnerlanden op hoog ambtelijk niveau. Zo overleggen deze landen periodiek in de *Joint Executive Steering Board* over de voortgang van het F-35 programma. Op basis van al deze contacten word ik mondeling en schriftelijk over de relevante ontwikkelingen geïnformeerd. Ook komen de vervanging van de F-16 en het F-35 programma regelmatig aan de orde tijdens besprekingen met buitenlandse collega's.

Met de jaarrapportage over het project Vervanging F-16 wordt de Kamer jaarlijks geïnformeerd over de buitenlandse ontwikkelingen. Ten behoeve van deze rapportage stelt het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium op

¹ Aviaton Week van 9 november 2011.

basis van open bronnen een rapport op over onder meer de *Advanced F-16*, de Eurofighter, de Rafale en de Saab Gripen NG. Met de brief van 25 mei 2011 (Kamerstuk 26 488, nr. 271) is de Kamer geïnformeerd over de geraadpleegde bronnen en de gebruikte methode. Daarnaast bevat een bijlage bij het jaarverslag een korte samenvatting van en een reactie op buitenlandse rapporten over het F-35 programma. Ten slotte zijn besluiten van partnerlanden over het programma in de jaarrapportage opgenomen.

Vraag 3 en 12

Kunt u een overzicht geven van de gevolgen voor de Nederlandse luchtmacht van het feit dat de F-35A op zijn vroegst pas in 2018 operationeel zal zijn? Zo nee, waarom niet?

Welke maatregelen gaat u nemen en welke concrete stappen gaat u zetten bij de vervanging van de F-16 nu de F-35A op zijn vroegst in 2018 operationeel zal zijn, om de inzetbaarheid van de Nederlandse luchtmacht te garanderen?

Antwoord 3 en 12

Een initiële operationele capaciteit (IOC) houdt in dat de eerste eenheid beschikt over voldoende opgeleid personeel en inzetbare toestellen en dat die eenheid voldoende is geoefend voor de uitvoering van operaties. Voor operationele inzetbaarheid hebben de betrokken vliegers en het overige personeel minimaal een tot twee jaar opwerkijd met hun eigen toestellen nodig. Een IOC-datum in 2018 houdt daarom in dat de betrokken toestellen uiterlijk in de periode 2016–2017 zouden moeten worden geleverd.

Tijdens een hoorzitting van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden op 2 november jl. bleek dat de eerste Amerikaanse luchtmachteenheid met F-35A vliegtuigen waarschijnlijk pas in 2018 operationeel wordt. Deze IOC-datum, die overigens nog niet vaststaat, is twee jaar later dan de huidige planning. Een dergelijke vertraging heeft geen gevolgen voor Nederland. De beoogde opvolger van de F-16 zal gegeven de huidige bestelsystematiek niet voor 2019 bij Defensie instromen en de eerste eenheid zal niet voor 2021 operationeel gereed zijn. Besluiten hierover zullen worden genomen door een volgend kabinet. Overigens kan een land dat over voldoende getraind personeel en inzetbare toestellen beschikt in beginsel zelfstandig zorgen voor een operationele capaciteit en is het daarvoor niet afhankelijk van de Verenigde Staten.

Ten behoeve van de vliegveiligheid en luchtwaardigheid, de instandhouding en de operationele zelfbescherming zal Defensie vanaf 2015 ongeveer € 300 miljoen in de F-16 investeren. De Kamer zal hierover worden geïnformeerd in overeenstemming met het Defensie Materieel Proces (DMP).

Vraag 4

Kunt u een overzicht geven van de gevolgen voor het Nederlandse bedrijfsleven van het feit dat de F-35A op zijn vroegst pas in 2018 operationeel zal zijn voor Nederland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Zoals hierboven uiteengezet zal gegeven de huidige bestelsystematiek de beoogde opvolger van de F-16 niet voor 2019 instromen bij Defensie. Een besluit over de IOC-datum voor de F-35 van de Amerikaanse luchtmacht heeft op zichzelf geen gevolgen voor het Nederlandse bedrijfsleven. Wel kan een besluit van het Pentagon om de productie van de F-35 de komende jaren te vertragen ertoe leiden dat productieomzet door het Nederlandse bedrijfsleven later wordt behaald. Dit is nader uiteengezet in de brief van 2 november jl. (Handelingen TK 2011–2012, aanhangsel nr. 527).

Vraag 5

Kunt u aangeven wat de gevolgen zijn voor de kosten die gemoeid zijn met de aanschaf van de Nederlandse testtoestellen in 2012 en 2013? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Een Amerikaans besluit tot uitstel van de IOC-datum van de eigen F-35A toestellen is niet van invloed op de aanschafkosten van de twee Nederlandse vliegtuigen ten behoeve van de deelneming aan de operationele testfase. Zie hiervoor ook het antwoord op de vragen 6, 7 en 8.

Vraag 6, 7 en 8

Kunt u een overzicht geven van de gevolgen die dit heeft voor de investeringen die nu gedaan worden ten behoeve van de Nederlandse testtoestellen in personeel en opleiding, nu bekend is geworden dat de F35 op zijn vroegst in 2018 operationeel is en de investeringen in personeel en opleiding al in 2012 en 2013 gedaan moeten worden? Zo nee, waarom niet?

Heeft u overwogen de betaling van de testtoestellen op te schorten? Zo nee, waarom niet?

Heeft u overwogen de investering in opleiding van personeel uit te stellen? En zo nee, waarom niet?

Antwoord 6, 7 en 8

De verwerving van twee F-35 toestellen en de opleiding van een aantal vliegers en technici die volgend jaar begint, zijn niet gericht op het bereiken van operationele gereedheid maar op de deelneming van Nederland aan de operationele testfase (IOT&E). De IOT&E is bedoeld voor de operationele beproeving van de F-35 en voor de ontwikkeling en validatie van tactieken en concepten in multinationalaal verband. Verder wordt bekeken of de operationele concepten en de plannen op het gebied van logistiek, onderhoud en opleidingen op elkaar aansluiten en of daarbij aanpassingen nodig zijn. De brief van 16 januari 2009 (Kamerstuk 26 488, nr. 134) is daar nader op ingegaan. Een opschorting van betalingen of een uitstel van opleidingen is niet aan de orde.

Vraag 9

Beschikt u inmiddels over een aangepast planning van het F-35A project? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nee, zoals gemeld in de brief van 4 november jl. (Kamerstuk 26 488, nr. 278) zal het Pentagon vanwege de mogelijke bezuinigingen op de Amerikaanse defensiebegroting voor het fiscale jaar 2013 niet eerder dan komend voorjaar een herziene planning vaststellen.

Vraag 13

Kunt u deze vragen voor 20 november 2011 beantwoorden?

Antwoord 13

Zoals ik heb gemeld in mijn brief van 18 november jl. (kenmerk BS2011038666) was het niet mogelijk deze antwoorden voor zondag 20 november te verzenden.